

Identyfikator sprawy	:	C-661/23
Numer pisma	:	1
Numer rejestru	:	1273411
Data złożenia	:	09/11/2023
Data wpisu do rejestru	:	09/11/2023
Rodzaj pisma	:	Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Wniosek : Tryb przyspieszony
<hr/>		
Numer referencyjny złożonego przez e-Curia pisma	:	Pismo DC196697
Numer fiski	:	6
Podmiot składający pismo	:	Raczkowski Piotr (J364401)

Wojskowy Sąd Okręgowy
w Warszawie

- WYCIĄG -

sygn. akt SA 22/23

**Protokół
rozprawy apelacyjnej**

w sprawie oskarżonego mjr R. S., s. A. nieprawomocnie skazanego wyrokiem
Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie, za popełnienie przestępstwa z art.
343 § 1 kk w zb. z art. 338 § 1 kk w zw. z art. 12 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,

Warszawa, dnia 9 listopada 2023 r.

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia WSO Piotr Raczkowski

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Paluch

/.../

Sąd z urzędu na podstawie art. 267 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
(dalej: „TFUE”) (Dz. U. z 2004 NR 90 poz. 864/2)

postanowił:

- I. zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z następującymi pytaniami dotyczącymi wykładni prawa Unii:
 1. Czy prawo Unii – w tym art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i wyrażoną w nim wartość państwa prawnego oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych – należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, takim jak:
 - a. artykuł 233 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1615), zgodnie z którym zniesiono uprawnienie sędziego krajowego sądu wojskowego do pozostawania na stanowisku sędziego w danym sądzie po zwolnieniu tego sędziego z zawodowej służby wojskowej (w tym ze względu na uznanie go za trwale niezdolnego do pełnienia zawodowej służby wojskowej), co obejmuje także uprawnienie do zasiadania tego sędziego w składach orzekających tego sądu w sprawach przydzielonych mu przed wejściem w życie tych przepisów;
 - b. artykuł 13 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1615), zgodnie z którym z dniem wejścia w życie przepisów, o których mowa w lit. a), sędzia krajowego sądu wojskowego, zwolniony z zawodowej służby wojskowej w opisanych wyżej okolicznościach, przechodzi z mocy ustawy w stan spoczynku?
Czy znaczenie dla odpowiedzi na to pytanie ma fakt, że adresatem przepisu, o którym mowa w pytaniu 1 b) jest i będzie wyłącznie jeden sędzia zasiadający w składzie sądu odsyłającego (tzw. prawo *ad hominem*), oraz że jednocześnie utrzymano analogiczne uprawnienie przyznane prokuratorom, zgodnie z którym mogą oni pozostać na stanowisku prokuratora do spraw wojskowych pomimo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej?

2. Czy prawo Unii – w tym przepisy wskazane w pytaniu 1 – należy interpretować w ten sposób, że przeniesienie sędziego krajowego sądu wojskowego w stan spoczynku z mocy ustawy, w okolicznościach, o których mowa w pytaniu 1, jest bezskuteczne – w rezultacie czego sędzia ten może dalej zasiadać w składzie sądu odsyłającego, a wszelkie organy państwa, w tym organy sądu, mają obowiązek umożliwić mu dalsze zasiadanie w tym składzie na dotychczasowych zasadach?
 3. Czy prawo Unii – w tym, z jednej strony, art. 2 TUE i wyrażoną w nim wartość państwa prawnego, art. 4 ust. 3 TUE i wyrażoną w nim zasadę lojalnej współpracy, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 267 TFUE oraz zasady skuteczności i pierwszeństwa, a z drugiej art. 2 TUE i wyrażoną w nim wartość demokracji, art. 4 ust. 2 TUE oraz zasadę podziału władz – należy interpretować w ten sposób, że uprawnienie, względnie obowiązek, sądu krajowego do zawieszenia stosowania przepisów krajowych będących przedmiotem odesłania prejudycjalnego, w tym przepisów rangi ustawowej, wynika bezpośrednio z prawa Unii?
Czy znaczenie dla odpowiedzi na to pytanie ma fakt, że prawo krajowe nie przewiduje możliwości zawieszenia stosowania przepisów krajowych przez sąd, który wystąpił z odesłaniem prejudycjalnym, oraz że orzeczenie takiego zawieszenia do czasu uwzględnienia przez sąd odsyłający elementów wykładni prawa Unii zawartych w odpowiedzi na to odesłanie jest konieczne w okolicznościach sprawy w postępowaniu głównym?
- II. Na podstawie art. 4 ust. 3 i art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, w związku z art. 267 TFUE, zawiesić stosowanie przepisów, o których mowa w punkcie I w pytaniu 1 a) i b) – w zakresie, w jakim skutkują one przejściem z mocy prawa sędziego zasiadającego w składzie sądu w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt SA 22/23 w stan spoczynku – do czasu wydania przez sąd orzeczenia w następstwie udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odpowiedzi na skierowane w punkcie I odesłanie prejudycjalne.
 - III. na podstawie art. 105 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości wnieść o zastosowanie trybu przyspieszonego,
 - IV. Na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. i art. 267 TFUE zawiesić postępowanie do czasu udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej odpowiedzi na pytania, o których mowa w punkcie I.

UZASADNIENIE

I. Stan faktyczny i dotychczasowy przebieg postępowania.

1. Przedmiot sporu w postępowaniu głównym

- a. Wojskowy Sąd Garnizonowy w Warszawie w sprawie pod sygnaturą Sg 27/21 wyrokiem z dnia 17 lutego 2023 roku na podstawie art. 66 § 1 kk oraz art. 67 § 1 kk
 - ✓ warunkowo umorzył postępowanie karne wobec mjr R. S. o czyn polegający na tym, że 5-krotnie samowolnie pozostawał poza macierzystą jednostką wojskową, 42 Baza Lotnictwa Szkolnego w Radomiu w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo 48 godzin, w okresie od dnia 30 października 2018 r. do 28 listopada 2018 r. od godziny 8.00 do godziny 20.00 (12 h), 08 listopada 2018 r. od godz. 8.00 do godz. 01.00 (16 h), 14 listopada 2018 r. od godziny 9.00 do godziny 21.00 (12 h), 26 listopada 2018 r. od godziny 9.00 do godziny 21.00 (12 h), 28 listopada 2018 r. od godziny 09.00 do godziny 21.00 (12 h) tj. popełnienia przestępstwa z art. 338 § 1 kk – na okres próby wynoszący 1 (jeden) roku, biegnący od daty uprawomocnienia się wyroku,
 - ✓ na podstawie art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk w zw. z art. 43a § 1 kk orzekł wobec mjr R. S. świadczenie pieniężne w wysokości 3500 (trzech tysięcy pięćset) złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej,
 - ✓ na podstawie art. 629 kpk w zw. z art. 627 kpk zasądził od oskarżonego mjr R. S. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 1655,76 (tysiąc sześćset

pięćdziesięciu pięciu 76/100) złotych w tym na podstawie art. 7 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych opłatę sądową w kwocie 60 (sześćdziesięciu) złotych.

- b. Powyższy wyrok w całości zaskarżył obrońca oskarżonego adw. M. M., który zarzucił przedmiotowemu wyrokowi:
- ✓ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść;
 - ✓ obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4 kpk, 5 § 2 kpk, 7 kpk i art. 410 kpk,
 - ✓ na podstawie art. 427 § 1 kpk w zw. z art. 437 § 1 i 2 kpk wniósł o zmianę orzeczenia poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów z art. 338 § 1 kk,
 - ✓ alternatywnie, z ostrożności procesowej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk umorzenie postępowania wobec oskarżonego z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość czynu.
- c. Wyrok w całości zaskarżył również prokurator Prokuratury Rejonowej Warszawa – Ursynów w Warszawie zarzucając wyrokowi
- ✓ obrazę przepisów postępowania tj. art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk,
 - ✓ obrazę przepisów postępowania tj. art. 410 kpk,
 - ✓ na podstawie art. 427 § 1 kpk oraz art. 437 § 1 i 2 kpk wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonego winnym popełnienia 17-krotnie przestępstwa z art. 338 § 1 kk,
 - ✓ wymierzeniu mu kary na podstawie art. 338 § 1 kk 4 miesięcy ograniczenia wolności polegającej na pozostawaniu w określonym miejscu w dyspozycji przełożonego w czasie od zakończenia zajęć służbowych przez okres 4 godzin 2 dni w tygodniu oraz potrącenia 5% miesięcznego uposażenia zasadniczego na wskazany przez Sąd cel społeczny.

4. Przebieg postępowania.

- a. Na etapie wyrokowania Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie powziął wątpliwości dotyczące wykładni przepisów prawa Unii Europejskiej powołanych w treści poszczególnych pytań prejudycjalnych w związku z wyznaczeniem do rozpoznania apelacji, do składu jednoosobowego sędziego, który ma zostać przeniesiony w stan spoczynku z dniem 15 listopada 2023 roku, na mocy art. 10 i art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1615) bez prawa odwołania się i przepisów wykonawczych. Art. 10 i art. 13 zostały uchwalone tylko w stosunku do jednej osoby przez większość sejmową przy negatywnym stanowisku Senatu i komisji senackiej. Z tych powodów w Polsce zmiany te zostały w mediach określone jako „lex Raczkowski”.
- b. Sędzia ten na urząd sędziego Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie został powołany w dniu 29 stycznia 2013 roku Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nr 1130-2-2013 z dnia 24 stycznia 2013 roku.
- ✓ W lipcu 2017 roku z uwagi na stan zdrowia sędziego w związku z uznaniem, a co do którego uchwalono w ustawie o zmianie ustawy, został uznany za niezdolnego do pełnienia służby wojskowej, ale zdolnego do wykonywania urzędu sędziego. Z tych względów na podstawie art. 35 § 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku prawo o ustroju sądów wojskowych wystąpił do ówczesnej Krajowej Rady Sądownictwa o przeniesienie na równorzędne stanowisko sędziowskie do sądu powszechnego.
 - ✓ Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą nr 239/2017 z 25 lipca 2017 roku wystąpiła do Prezydenta Rzeczypospolitej o powołanie(przeniesienie) sędziego na równorzędne stanowisko do sądu powszechnego.
 - ✓ Prezydent po 4,5 roku postanowieniem nr 1130.126.2021 z dnia 27 grudnia 2021 roku odmówił powołania i uzasadnienia tej decyzji.

- ✓ Minister Sprawiedliwości w grudniu 2018 roku wystąpił do obecnej nielegalnej Krajowej Rady Sądownictwa (wyrok TS z 2.03.2021 r., C-824/18, A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153; wyrok TS z 19.11.2019 r., C-585/18, C-624/18, C-625/18 A.K.: Izba Dyscyplinarna SN; KRS; niezależny i bezstronny sąd w rozumieniu art. 47 Karty/Art. 19 (1) (2) TUE; w sprawie Izby Dyscyplinarnej zob. również C-791/19; wyrok ETPC z 22.07.2021 r. 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce, (...) Krajowa Rada Sądownictwa, nie daje gwarancji niezależności od władzy politycznej) o przeniesienie sędziego w stan spoczynku, która jednak odmówiła tej czynności z uwagi, że sędzia był niezdolny do pełnienia służby wojskowej, ale zdolny do służby sędziego (art. 180 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).
- ✓ Po decyzji Prezydenta z podobnym wnioskiem w styczniu 2022 roku do nielegalnej KRS wystąpił Minister Obrony Narodowej. W tym wypadku neoKRS w 12 czerwca 2023 roku odmówiła przeniesienia w stan spoczynku z uwagi na wejście w życie z dniem 24 kwietnia 2022 roku art. 233 ustawy o obronie Ojczyzny.
- ✓ W związku z wejściem w życie art. 233 ustawy o obronie Ojczyzny, na polecenie Ministra Obrony Narodowej, Prezesa Wojskowego Sądu Garnizonowego w Warszawie decyzją nr 83 zwolnił sędziego z zawodowej służby wojskowej i zgodnie z treścią wskazanego art. 233 ustawy o obronie Ojczyzny w zw. z art. 70 § 2 ustawy prawo o ustroju sądów wojskowych pozostawił sędziego na stanowisku sędziego Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie.
- ✓ Od marca 2023 roku sędzia powrócił do orzekania w Wojskowym Sądzie Okręgowym w Warszawie.
- ✓ W dniu 28 lipca 2023 roku Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1615) m. in. wykreślając z art. 233 ustawy o obronie Ojczyzny zapis dotyczący sędziów (pozostawiając zapis o prokuratorach) oraz wprowadził w treści tej ustawy zmieniającej kodeks cywilny art. 13 dotyczący przeniesienia w stan spoczynku sędziego sądu wojskowego, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej, czyli sędziego wyznaczonego do jednoosobowego rozpoznania przedmiotowej apelacji.

II. Ramy prawne

1. Artykuł 233 *ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny* (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 2305, ze zmianami), w brzmieniu obowiązującym do dnia 14 listopada 2023 r., stanowi:

„W przypadku zwolnienia sędziego sądu wojskowego lub prokuratora do spraw wojskowych będącego żołnierzem zawodowym, z zawodowej służby wojskowej, pozostaje on na stanowisku sędziego lub prokuratora w danej jednostce organizacyjnej sądu lub prokuratury niezależnie od liczby stanowisk w tych jednostkach.”.

Na podstawie art. 10 *ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1615) (ustawa nowelizująca), art. 233 ustawy o obroni Ojczyzny nadano brzmienie:

„W przypadku zwolnienia prokuratora do spraw wojskowych, będącego żołnierzem zawodowym, z zawodowej służby wojskowej, pozostaje on na stanowisku prokuratora w danej jednostce organizacyjnej prokuratury niezależnie od liczby stanowisk prokuratorów w tej jednostce.”.

Powyższy przepis wchodzi w życie w dniu 15 listopada 2023 r., stosownie do art. 14 ustawy nowelizującej.
2. Jednocześnie, zgodnie z art. 13 ustawy nowelizującej: „Sędzia sądu wojskowego zwolniony z zawodowej służby wojskowej, który pozostaje na stanowisku sędziego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, przechodzi z tym dniem w stan spoczynku”.
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (dalej Konstytucji).

Zgodnie z art. 175 ust. 1 „Wymiar sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. [...]”.

Zgodnie z art. 180 Konstytucji RP:

„1. Sędziowie są nieusuwalni.

1. Złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie.

3. Sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku na skutek uniemożliwiających mu sprawowanie jego urzędu choroby lub utraty sił. Tryb postępowania oraz sposób odwołania się do sądu określa ustawa. [...]”.

III. Potrzeba udzielenia odpowiedzi na pytania

Sąd odsyłający stanowi „sąd” w rozumieniu prawa Unii. Do sprawy w postępowaniu głównym, będącej sprawą karną, znajdują bowiem zastosowanie m.in. przepisy *dyrektywy 2016/343 w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym* (Dz. Urz. UE L 65 z 11.3.2016, s. 1), stosownie do jej art. 2.

W jednoosobowym składzie sądu odsyłającego zasiada sędzia zwolniony z zawodowej służby wojskowej ze względu na uznanie go za trwale niezdolnego do pełnienia takiej służby.

Odpowiedź na skierowane pytania jest sądowi odsyłającemu obiektywnie niezbędna z powodu konieczności rozstrzygnięcia, czy może on kontynuować rozpoznawanie sprawy w postępowaniu głównym w dotychczasowym składzie. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału, każdy sąd jest zobowiązany zbadać, czy ze względu na swój skład stanowi on niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, jeżeli pojawia się w tym względzie poważna wątpliwość. Badanie to jest nieodzowne w kontekście zaufania, jakie sądy społeczeństwa demokratycznego muszą wzbudzać u jednostki. W tym sensie taka kontrola stanowi istotny wymóg formalny, którego należy bezwzględnie dochować i którego spełnienie należy sprawdzić z urzędu [wyrok z dnia 26 marca 2020 r., (szczególna procedura kontroli orzeczenia) *Simpson/Rada i HG/Komisja*, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo].

Z sytuacją opisaną w wyroku *Simpson* mamy do czynienia w sprawie w postępowaniu głównym. Sąd odsyłający ma wątpliwości, czy przepisy opisane w pytaniu 1 odpowiadają wymogom skutecznej ochrony sądowej, w tym prawu do sądu ustanowionego na mocy ustawy. Do dnia 15 listopada 2023 r., czyli dnia wejścia w życie art. 233 *ustawy o obronie Ojczyzny* w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą, sąd odsyłający nie zdąży bowiem rozpoznać sprawy w postępowaniu głównym w dotychczasowym składzie i wydać końcowego orzeczenia [zob. wyrok TSUE z dnia 13 lipca 2023 r., *YP i in. (Uchylenie immunitetu sędziowskiego i zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych)*, C-615/20 i C-671/20, EU:C:2023:562, pkt 46–47 i przytoczone tam orzecznictwo]. Jest tak dlatego, że zgodnie z art. 13 *ustawy nowelizującej*, z dniem 15 listopada 2023 r. przejdzie on z mocy ustawy w stan spoczynku – w braku jakichkolwiek uregulowań proceduralnych czy też możliwości poddania takiej decyzji kontroli sądowej. Dodać należy, że przepisy krajowe, będące przedmiotem niniejszego odesłania, dotyczą wyłącznie sędziego zasiadającego w składzie sądu odsyłającego (tzw. prawo *ad hominem*), a jednocześnie dotychczasowe analogiczne uprawnienie do pozostawiania na stanowisku, pomimo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, utrzymano w stosunku do prokuratorów do spraw wojskowych.

Pytanie 2 dotyczy z kolei następstwa uznania, że przywołane przepisy prawa krajowego są niezgodne z prawem Unii, w tym naruszają wymogi skutecznej ochrony sądowej. Sąd odsyłający ma bowiem wątpliwości odnośnie do skutków przyszłego orzeczenia Trybunału dla skuteczności przepisów krajowych przewidujących przejście sędziego zasiadającego w składzie sądu odsyłającego w stan spoczynku z mocy ustawy. Zarazem, celem upewnienia

się co do praktycznych skutków stwierdzenia niezgodności przywołanych przepisów z prawem Unii, sąd odsyłający oczekuje odpowiedzi, czy wszelkie organy państwa, w tym organy sądu, powinny w takim przypadku umożliwić temu sędziemu dalsze zasiadanie w składzie orzekającym na dotychczasowych zasadach.

Wreszcie, pytanie 3 dotyczy skuteczności zawieszenia przepisów krajowych w okresie po uzyskaniu od Trybunału odpowiedzi na skierowane odesłanie prejudycjalne do momentu wydania orzeczenia w następstwie tej odpowiedzi. W tym względzie należy wskazać, że polskie prawo, w tym Kodeks postępowania karnego, nie przewiduje mechanizmu zawieszenia stosowania przepisów jakiegokolwiek rangi – co tym bardziej uniemożliwia prounijną wykładnię. Jednocześnie sąd odsyłający zastanawia się, czy możliwość takiego zawieszenia, gdy chodzi o przepisy rangi ustawy, jest zgodna m.in. z zasadą podziału władz, wartością demokracji, wymienioną w art. 2 TUE czy wreszcie art. 4 ust. 2 TUE. Odpowiedź na to pytanie jest zatem obiektywnie niezbędna, gdyż w przeciwnym wypadku z momentem otrzymania odpowiedzi Trybunału – a przed wydaniem jakiegokolwiek orzeczenia uwzględniającego elementy wykładni prawa Unii zawarte w tej odpowiedzi, skuteczność odesłania prejudycjalnego byłaby iluzoryczna, gdyż sędzia zasiadający w składzie sądu odsyłającego przeszedłby z mocy prawa w stan spoczynku.

IV. W przedmiocie zawieszenia stosowania przepisów krajowych

W nietypowej sytuacji procesowej, w jakiej znalazł się sąd odsyłający, jedynym dopuszczalnym z punktu widzenia prawa Unii rozstrzygnięciem jest zawieszenie stosowania przepisów wskazanych w pkt II sentencji postanowienia.

Z orzecznictwa Trybunału wynika, że art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE ma charakter bezpośrednio skuteczny. Nakłada on bowiem na państwa członkowskie jasny, precyzyjny i bezwarunkowy obowiązek zapewnienia niezawisłości sądów, które mogą rozstrzygać kwestie dotyczące wykładni lub stosowania prawa Unii [wyrok TSUE z 6 dnia października 2021 r., *W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie)*, C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 159 i przytoczone tam orzecznictwo]. Także sąd krajowy, jako organ państwa członkowskiego, powinien zagwarantować pełną skuteczność tego przepisu – w razie konieczności poprzez odstąpienie od stosowania wszelkich sprzecznych z nim przepisów prawa krajowego (wyrok TSUE z 18 maja 2021 r., *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i in.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, pkt 250 i przytoczone tam orzecznictwo).

Tożsamy obowiązek ma również swoje źródło w zasadzie lojalnej współpracy, wyrażonej w art. 4 ust. 3 TUE. Zgodnie z tym przepisem sąd krajowy jest zobowiązany stosować w całości przepisy prawa Unii mające charakter bezpośrednio skuteczny oraz zapewnić ochronę uprawnień jednostek wynikających z prawa Unii. W niniejszej sprawie oznacza to obowiązek zapewnienia prawa do sądu ustanowionego ustawą, co pozwoli na zagwarantowanie uczestnikom postępowania skutecznej ochrony sądowej (wyrok TSUE z dnia 5 czerwca 2023 r., *Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów)*, C-204/21, EU:C:2023:442, pkt 78 i przytoczone tam orzecznictwo).

W tym celu sąd jest uprawniony do uczynienia wszystkiego, co niezbędne do pominięcia prawa krajowego mogącego stać na przeszkodzie pełnej skuteczności wspomnianym przepisom prawa Unii. Realizacji tego uprawnienia nie mogą stać na przeszkodzie zarówno przepisy krajowe, jak i wszelka praktyka legislacyjna, administracyjna lub sądowa (wyrok TSUE z dnia 8 września 2010 r., *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, pkt 55–56 i przytoczone tam orzecznictwo).

Ponadto zasada skutecznej ochrony sądowej, jak i, ogólniej, obowiązek zapewnienia pełnej skuteczności prawa Unii wymagają, by sąd krajowy mógł zarządzić odpowiednie środki tymczasowe w celu zapewnienia całkowitej skuteczności przyszłemu orzeczeniu [wyroki TSUE: z dnia 13 marca 2007 r., *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, pkt 67 i przytoczone tam

orzecznictwo; z dnia 6 października 2021 r., *W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie)*, C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 142 i przytoczone tam orzecznictwo]. W przeciwnym razie, do czasu otrzymania odpowiedzi Trybunału na skierowane pytania, skuteczność (*effet utile*) mechanizmu odesłania prejudycjalnego zostałaaby zagrożona, gdyż sąd mógłby napotkać przeszkody we wcieleniu w życie odpowiedzi Trybunału. Podobnie byłoby również w przypadku, gdyby uczestnicy postępowania lub organy państwa nie przestrzegali takich środków [wyrok z 6 października 2021 r., *W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – powołanie)*, C-487/19, EU:C:2021:798, pkt 142 i przytoczone tam orzecznictwo].

W konsekwencji niezbędne jest zawieszenie, we wskazanym zakresie, stosowania art. 233 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, jak również art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw Dz. U. 2023 poz. 1615). Jest to tym bardziej uzasadnione, że same pytania prejudycjalne odnoszą się do tych przepisów oraz ich wpływu na zapewnienie uczestnikom postępowania skutecznej ochrony sądowej, w tym ich prawa do sądu ustanowionego ustawą. W sytuacji, w której od odpowiedzi Trybunału zależy zastosowanie się przez sąd do przepisów, które same są przedmiotem pytań prejudycjalnych, logiczną konsekwencją winno być skorzystanie przez sąd odsyłający z możliwości tymczasowego ograniczenia ich mocy obowiązującej.

W tym względzie należy jeszcze podkreślić, że w ocenie sądu odsyłającego niezasadne byłoby zawieszenie stosowania ww. przepisów *erga omnes* (o ile w ogóle taka możliwość istnieje na gruncie prawa Unii), gdyż wykroczyłoby to znacząco poza to, co jest odpowiednie dla zagwarantowania skutecznej ochrony sądowej uczestników postępowania oraz skuteczności przyszłego orzeczenia opartego na odpowiedzi Trybunału.

V. Uzasadnienie wniosku o zastosowanie trybu przyspieszonego

1. Niniejsze odesłanie dotyczy fundamentalnego elementu prawa do skutecznej ochrony sądowej, jakim jest prawo do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, który będzie nie zawisły i będzie realizował zasadę domniemania niewinności. Nie ulega wątpliwości, że z uwagi na znaczenie rozstrzygnięcia pytań prejudycjalnych dla możliwości zgodnego z prawem oraz zasadą pewności prawa wykonywania przez sąd odsyłający, jego kompetencji jurysdykcyjnych z udziałem sędziego usuwanego z urzędu przez władzę ustawodawczą oraz władzę wykonawczą z naruszeniem zasady nieusuwalności sędziów oraz niezawisłości sądów, zastosowanie przez TSUE trybu przyspieszonego dla rozpoznania przedstawionych zagadnień prawnych jest jak najbardziej uzasadnione.
2. Niezwłoczne wydanie rozstrzygnięcia przez Trybunał może rozwiązać poważne wątpliwości jakie wyraża sąd odsyłający, co do zasadniczych kwestii mających związek z podstawowymi przepisami prawa Unii wskazanymi w odesłaniu, a także co do konsekwencji, jakie mogłaby mieć wykładnia tego prawa dla samego składu tego sądu.
3. Z powyższych przyczyn wniosek o rozstrzygnięcie sprawy w trybie przyspieszonym jest zasadny.

VI. Zgodnie z art. 22 § 1 k.p.k. i art. 267 TFUE, zawieszenie postępowania następuje, gdy zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca jego prowadzenie. Wskazany przepis nie zawiera katalogu zamkniętego przesłanek, co oznacza, że "długotrwałą przeszkodą uniemożliwiającą prowadzenie postępowania" mogą być również inne przyczyny niż niemożność ujęcia oskarżonego lub jego choroba. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że powyższe kryterium spełnia wszczęcie procedur związanych ze zwróceniem się przez sąd z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Za taką wykładnią przemawia potrzeba zapewnienia jednolitej wykładni przepisów unijnych i usunięcia potencjalnych wątpliwości co do treści normatywnej prawa unijnego, jakie sąd ma zastosować w rozpatrywanej sprawie, do czego wyłączną kompetencję posiada TSUE. W związku z tym, że merytoryczne

rozpoznanie może potrwać co najmniej kilkanaście miesięcy postępowanie ulega zawieszeniu do czasu udzielenia przez TSUE odpowiedzi na skierowane pytania.

Pouczenie:

Na postanowienie w przedmiocie zawieszenia postępowania przysługuje zażalenie (art. 22 § 2 kpk).

/.../

Protokolant
/-/ Anna Paluch

Przewodniczący
/-/ sędzia Piotr Raczkowski

za zgodność: sędzia

